VI‹MERKING

Hjálparloysingarmenn illa sperdir

Nú ta› stundar til ólavsvøku, og løgmansrø›an skal rimpast saman, er ikki væl statt innanh‡sis í landsst‡risgonguni.

Teir skullu jú royna at reypa vid onkrum fullaveldisskreyti, men hvat er at erpa sær av?

Tann mannminkandi rituelli dansurin, teir higartil hava roynt seg vi› yvirfyri bilsnum dønum, hevur mest veri› ein barnsligur skemtileikur, men samstundis ein syndarlig skomm og ein herviligur skendsil fyri alt Føroya fólk. Sjálvt ikki hitt herostratiskt gitna Sjálvsst‡rislandsst‡ri› á sinni (frá 1962- 1966) hev›i kunna› dumma› seg verri enn hettta operettust‡ri, vit hava nú!

Fólk, i› minnast teir ei›asøru dólgarnar, sum manna›u sjálvsst‡rislan›sst‡ri›, trú›u ikki, at tey nakrantí› aftur skuldu uppliva slíkan absurdan sjónleik. Men aftaná seinasta umfar á Christiansborg, har hjálparloysingarmenn vóru í fer› vi› at avrei›a olju, sum teir hvørki eiga ella hava funni› enn, sær ta› út til, at fullaveldisprofetarnir hava enn verri handalag enn Hákunnardreingir í sínu tí›. Fyri at leggja stein oman á byr›u komu teir so vi› ørvitisuppskotinum um at blanda ST uppí.

Ta› nívir nógv ta› frelsta fullaveldisfólki› at síggja, hvussu óhegnigir og klombrutur landsgongumenninir eru.

Loysingarmeinigheitin hevur tí havt fleiri møtir, har nógv hava vitna›, men hóast alla fanatismu hevur sjálvt har veri› eitt vist erkennilsi av, at NÙ má farast aftur til arbei›is – ta› er nóg miki› spælt! Eitt heilt land kann ikki leggjast politiskt lami›, tí at nakrir ver›insfjarir fundamentalistar hava fingi› tann tvangstanka, at teir kunna ganga á sjónum.

Sjálvt í Tinganesi eru fleiri vi› at erkenna stø›una, men ta› má ikki vi›gangast naka› fyri almenninginum, so alt embætismannali›i› hevur fingi› strangar ordrar til hvørki at brosa ella ivast, tái› løgma›ur filosoferar ella varama›ur hansara fær n‡ggj anføll av tvangstankum.

Ta› hevur tí veri› nógv mobilisera› í fullaveldisli›inum, og aktiviteturin í Tinganesi hevur veri› ógvisligur í seinastuni.

Hjálparloysingarmenn arbei›a febrilskt vi› at hampa sítt slitna image! Men hetta brúka teir ikki egnan pening til, men noy›a edrúilig hampafólk í landsins umsiting til at sita og gera vilt agitatiónstilfar fyri fullaveldi!.

Teir ney›ars loyalu embætisneytar noy›ast móti betri vitandi at censurera, revidera og manipulera ta› politisku ver›ina, so hon kemur at líkjast tí løgna tankaheimi, sum landsgongan livir í. Parolan er »gó›u Føroyar, ta› var ikki eg, Danmark og danir f‡rdu meg«!

Tí høvu›kambarnir í Tinganesi vilja ikki alment erkenna naka› – veruleikin má ikki rína vi› hesar menn. Tvørturímóti – eftir gomlum paranoidum tjó›veldissi›i eru teir vi› at lancera eitt n‡tt martyrium, har Danmark generelt og Nyrup specielt er rótin til alt ilt. Ein stórur partur av embætismanningini ver›ur skammleyst misbrúktur til hesi sandkassabrøgd — til at »spæla loysing og grundlóg« í sta›in fyri at gera politiskt arbei›i.

Og vita eftir á Ólavsvøkudegi skal løgma›ur nokk sum hann er vanur, royna at vaska bæ›i sær og løgna li›i hansara, ikki bert um hendurnar, nei um alt ta› gravskitna loysingarkrovi›!

Hetta st‡ri› hevur konsekvent aldri tiki› nakra ábyrgd á seg. Bæ›i harra Kallsberg og harra Hoydal eru amatørar í politikki, men teir eru markleysir í frekleika! Devisan hevur altí› veri› tann, at onnur gera teimum fortre› – ta› er so synd í teimum. Er ta› ikki andstø›an, sum vil liggja á búkinum fyri teimum og ganga vi› til tey mest vitleysu uppskot, so eru ta› danir, sum eru ljótir vi› teir, tí teir ikki heilt vilja lata sær diktera av Hoydalskum møsni. Eingin skal tí undrast um, at løgmansrø›an í ár aftur ver›ur ein frek endurtøka av tí gomlu paranoia, sum altí› hevur herja› í loysingarli›inum: Teir eru uttan skyld og synd – ta› eru bara danir, sum eru so frekir, at teir ikki vilja finansiera okkara loysing. Ikki skilja hesir menn, at ein loysing, har annar betalir, ger okkum til biddarar – teir ynskja biddaraloysing. Meira mannminkandi og ábyrgdarleyst stavnhald kann einki st‡ri hava. Teir standa úrlætnir, brókaleysir, spillnaknir!.

Tann absurdi sjónleikur, sum brókaloysingarmenn hava spælt hetta seinasta ári›, er so groteskur, at eingin studentakabarett hev›i kunna› gjørt ta› stuttligari ella meira lágkomiskt. So um hesi hjálparloysingarfólk eingi onnur evni hava, hava tey almiki› undirhaldningsvir›i. Men ta› er vist ta›, sum danir kalla »ufrivillig komik«.

Onkur fer helst at spyrja – hvør man vera aftanfyri leiktjøldini – er eingin instruktørur? Ta› er óvist, men at nógv fer›ast dúgliga í kulissunum hjá landsgonguni er heilt ivaleyst. Vit hava jú til dømis leingi sæ› og hoyrt hin fantastiska spámannin Jógvan Mørkøre, sum sigst ver›a vísindama›ur (samfelagsfrø›ingur). Hesin frelsti og religiøsti tjó›veldisma›ur hevur nú í longri tí› svæva› alla vanliga matematikk og alment sta›i› á odda fyri massakru á alla vanliga hagfrø›i, hevur avtiki› alt vit og skil hjá vanligum fólki fyri at fáa tolka eitthvørt ni›urlag í talkanningum til ein sigur fyri loysingarli›i›. Hesin ma›ur er so »objektivur« til at meta um fullaveldiskanningar, at vit eins væl kundu sett ein vampyr til at ansa eftir einum bló›banka! Hansara parola er »hug hæl og hug tå« – talfuskarin er eisini landsløntur og ofta at hoyra í fjølmi›lunum herni›ri vi› sínum naiva møsni.

So er annar kulissuma›ur – ta› er tann beskedni fyrrverandi sambandsma›urin Zacharias Wang, seinni tjó›veldisfrø›ingur, oddama›ur í fólkafløkingini, lærari í loysing og samfelagsfrø›i hjá harra HoydalsHøgna. Løgna tankatilfari› hjá Zachariassi hevur hugtiki› varaløgmann ovurhonds. Onnur fólk, sjálvt sekterisk tjó›veldisfólk hava ongantí› tiki› Z.Wangstankar í álvara, men í Tinganesi má hann hava fingi› eina renaissancu, tí hitt vitleysa zacharidiska uppskoti› um at fáa ST uppí, kunnu sjálvt landsgongumenn ikki hava funni› uppá sjálvir, ta› kann bara vera tann lítillætni Wang. Landsgongan hevur Zacharias Wang sum chefideolog. Solei›is er standurin í føroyskum politikki í dag.

Tri›ji kulissuma›urin, sum roynir seg er tann intellektuella kempan Steinbjørn Jacobsen. Hetta er eisini eitt rudiment úr fólkafløkingini. Hann huglei›ir eins og Zacharias ofta í blø›unum um sín heroiska bardaga móti allari sunnari fornuft.

Sí›st, men ikki minst mugu vit minnast Hoydalsbrø›urnar, Gunnar og Kjartan, sum eisini standa á tá og toyggja seg næstan út á sjálvan tann politiska pallin. Bá›ir eru farnir at skriva í Dimmalætting, ta› bla›i›, sum teir í síni tí› vildu hava avtiki›, banna›, sprongt – teir fráráddu øllum nakrantí› at skriva har. Teir vóru eisini nógv móti oljufeløgum og ø›rum illavor›num kapitalistafyritøkum. Í dag eru teir kapitalistavinir burturav – tann eini roynir seg sum oljubarón saman vi› bæ›i útlendskum og føroyskum rákapitali, hin noy›ast vi› at troyta danskar grunnar fyri pening.

Kann nakrantí› nøkur studentakabarett ella annar skemtileikur kappast vi› hesar skølingar og skammleysu hyklarar? Tí er mítt uppskot, at kabarettin í ár ver›ur avl‡st, tí hon vil aldri kunna› ver›a so groteskt láturlig, sum landsins st‡risgongumenn og teirra satellittar.

Sum sagt var› í kabarettini í 1964 um Sjálvsst‡rislandsst‡ri›: Tann er standurin í árinum hálvum, at eingin teirra kann st‡ra sær sjálvum!

Virgar T. Dalsgaard,
í edrúiligum DANAVELDI